

BOSNA I HERCEGOVINA

**Ministarstvo odbrane BiH
Zajednički štab OS BiH**

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

**Министарство одбране БиХ
Заједнички штаб ОС БиХ**

**SPECIFIKACIJE TESTA
POZNAVANJA ENGLESKOG JEZIKA
(STANAG 6001)**

Sarajevo, decembar 2008.

Sadržaj

Stranica

Definicija problema	3
Sekcija „ Slušanje “	4
Sekcija „ Govor “	6
Sekcija „ Čitanje “	9
Sekcija „ Pisanje “	11
Opis jezičkih nivoa (STANAG 6001 Edition 3)	Annex A

DEFINICIJA PROBLEMA

Test poznavanja engleskog jezika namijenjen je za ocjenjivanje poznavanja engleskog jezika po STANAG 6001 deskriptorima za nivoe **2, 2+** i **3** za slušanje i čitanje; nivoe **1, 1+, 2, 2+** i **3** za govor i pisanje. Ovaj test je pokazatelj da ispitanici koji dostignu nivo 1, 1+, 2, 2+ ili 3 na ovom testu mogu da obavljaju sve zadatke date u STANAG 6001 deskriptorima.

Ovim testom će biti testirani pripadnici Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine kao i pripadnici drugih državnih institucija Bosne i Hercegovine, a u skladu sa instrukcijama Ministarstva odbrane BiH. Svi kandidati moraju prethodno biti testirani testom ALCPT (zahtijevani minimum je ALCPT 80). Test je u jednojezičnoj formi a postignuti rezultat biće validan 3 godine.

Ove specifikacije su podložne promjeni a sve promjene će biti odobrene od strane nadležnih organa.

SEKCIJA „SLUŠANJE“**SADRŽAJ****• Operacije**

Bazirane su na zahtjevima preciznosti i zadataka koji se mogu naći u deskriptorima za nivoe 2 i 3.

Primjeri:

Nivo 2 – Razumije konkretan govor na nivou paragrafa. Odgovara na konkretna pitanja o tekstu;

Nivo 3 – Razumije hipoteziranje, podržava mišljenje, argumentaciju, izjave i odbranu stavova kao i druge forme obrazloženja. Razumije i eksplicitne i implicitne informacije. Prepoznaje humor, ironiju, emocije i jezičke detalje.

• Vrste tekstova

Tekstovi za testiranje slušanja su iz autentičnih izvora ili mogu biti polu-autentični, izgovoreni od strane osoba kojima je engleski jezik maternji, namijenjeni za široku i obrazovanu populaciju slušalaca kojima je engleski jezik maternji ali nisu namijenjeni za potrebe učenja jezika. Variraju u vrsti i sadržaju uključujući monologe, interaktivni razgovor između dvije ili više osoba i različite glasove (muški, ženski, dječiji, odrasli, itd.). Snimci sadrže različite akcente koji odgovaraju standardnim varijantama akcenata engleskog jezika koje se mogu naći kod osoba kojima je engleski jezik maternji i osoba kojima nije maternji ali njihov akcent je približan normama akcenta osoba kojima engleski jezik jeste maternji.

Primjeri:

Nivo 2 – uputstva ili naredbe, činjenično nabranje, činjenični opisi, kratke vijesti;

Nivo 3 – emitovani intervjui o trenutnim dešavanjima, emitovani članci, govori, debate i zapisi brifinga, sastanaka i konferencija. Detaljnije su opisani i nabrojani u STANAG 6001 deskriptorima.

• Ciljna populacija

Ciljna populacija bi bila šira i obrazovana populacija kojoj je engleski jezik maternji.

- **Teme**

Teme su one koje su spomenute u deskriptorima za nivoe 2 i 3. Ukratko, teme za nivo 2 su prezentovane na konkretan, činjeničan način. Teme za nivo 3 normalno uključuju i konkretnu i apstraktnu materiju.

Opšte: rodni grad, porodica, saobraćaj i transport, slobodno vrijeme i zabava, sport, okolina, politika, ekonomija, kultura, nauka i tehnologija.

Vojne: vojna obuka i vojna karijera, poslovi i dužnosti, učestvovanje u NATO i PFP operacijama, misijama i vježbama, uloga UN-a u miru.

Uznemirujuće i kontroverzne teme će biti izbjegnute i tekstovi neće biti usko specijalizovani tako da kandidati koji nisu dovoljno upoznati sa određenim temama imaju iste uslove na testu.

FORMAT I VRIJEME

Razumijevanje slušanja:

20 tekstova nivoa 2, ne dužih od po 2 minute, sa procjenom razumijevanja pomoću pitanja sa spajanjem, transferom informacija, redanjem, popunjavanjem praznina, kratkim odgovorima i multi-opcionim (četiri opcije) odgovorima. Jedan tekst sadrži jedno pitanje.

Između 15 i 20 tekstova nivoa 3, ne dužih od po 3 minute, sa procjenom razumijevanja pomoću pitanja sa spajanjem, transferom informacija, redanjem, popunjavanjem praznina, kratkim odgovorima i multi-opcionim (četiri opcije) odgovorima. Jedan tekst sadrži jedno ili dva pitanja. Neki tekstovi će se slušati dva puta.

Pauza između pitanja će biti 15 sekundi.

Test traje od 60 do 80 minuta.

Bodovanje: Jedan bod po tačnom odgovoru. Jedan tačan odgovor po pitanju.

Kriterij za postizanje standarda:

Kandidati će biti ocijenjeni po sljedećem:

Nivo 2 Ukupan rezultat od najmanje 70% tačnih odgovora sa nivoa 2;

Nivo 2+ Ukupan rezultat od najmanje 70% tačnih odgovora sa nivoa 2 i 50% tačnih odgovora sa nivoa 3;

Nivo 3 Ukupan rezultat od najmanje 70% tačnih odgovora sa nivoa 2 i 70% tačnih odgovora sa nivoa 3.

Leksička pomoć: Rječnike i druge forme leksičke pomoći nije dozvoljeno koristiti.

SEKCIJA „GOVOR“**FORMAT TESTA**

Ocjenjivanje je usmjereno na testiranje ukupne sposobnosti kandidata da komunicira tečno i efektivno u govoru u svakodnevnom i profesionalnom životu na engleskom jeziku. Od kandidata se očekuje da demonstrira njegovu sposobnost interakcije koristeći različite uzorke i strategije govora, odgovarajuću gramatičku strukturu i rječnik, odgovarajući registar i stil.

Jezička sposobnost se sastoji od:

- **Gramatičkog znanja:** opseg riječi, znanje morfologije i sintakse i znanje fonologije;
- **Govornog znanja:** znanje retoričke organizacije, koherentnosti i kohezije;
- **Pragmatičkog znanja:** osjetljivost na različite načine izražavanja;
- **Sociolingvističkog znanja:** poznavanje registra, idiomatskih izraza i kulturoloških karakteristika;
- **Strategijskih sposobnosti,**
- **Vještina interakcije.**

Jezičke vještine koje se ocjenjuju su:

- davanje i traženje informacija,
- izražavanje mišljenja, stavova, razloga, potreba, zahvalnosti i izvinjenja,
- davanje i traženje savjeta, uputa, preporuka i instrukcija,
- upućivanje zahtjeva i pozivnica i odgovaranja na iste,
- opis objekata, slika, ljudi i mjesta,
- naracija i hronološko izlaganje događaja,
- objašnjavanje uzročno-posljedičnih procesa,
- upoređivanje,
- ubjeđivanje, opravdavanje, komentarisanje i diskutovanje,
- identifikovanje i iznošenje problema; predlaganje pravca djelovanja,
- upotreba povezujućih elemenata i veznika,
- organizacija govora i govor,
- hipoteziranje i spekulisanje,
- upotreba odgovarajućeg registra i stepena formalnosti.

TEST METODA

1. Uvodni dio (2 - 3 minute)

Uvodni dio je u obliku jednostavnih direktnih pitanja o kandidatu da bi se navikao na glas ispitivača, akcentat i brzinu govora.

2. Fotografije (5-6 minuta)

- Naracija u prošlosti
- Opisivanje (osoba, mjesta, stvari, radnji)
- Izvještavanje o trenutnim dešavanjima
- Poređenje
- Spekulisanje

3. Mini Prezentacija (4-5 minuta)

- Podržavanje/davanje mišljenja
- Diskutovanje o apstraktnim temama
- Hipoteziranje

4. Razgovor u budućem vremenu (1-2 minute)

- Naracija u budućnosti

5. Završni dio (1 minut)

Teme

Opšte: rodni grad, porodica, saobraćaj i transport, slobodno vrijeme i zabava, sport, okolina, politika, ekonomija, kultura, nauka i tehnologija.

Vojne: vojna obuka i vojna karijera, poslovi i dužnosti, učestvovanje u NATO i PfP operacijama, misijama i vježbama, uloga UN-a u miru.

Uznemirujuće i kontroverzne teme će biti izbjegnute i tekstovi neće biti usko specijalizovani tako da kandidati koji nisu dovoljno upoznati sa određenim temama imaju iste uslove na testu.

Instrukcije i pitanja

Instrukcije se daju od strane ispitivača usmeno ili u pisanoj formi, jednostavnim i nezbunjućim jezikom.

Skala ocjenjivanja

Test vodi jedan ispitivač. Kandidate ocjenjuju ispitivač i jedan ili dva ocjenjivača. Ocjenjuju se: gramatika, rječnik, organizacija sadržaja, tečnost i izgovor.

Kandidati se testiraju na nivou 2 i 3, a njihovo poznavanje engleskog jezika može biti ocjenjeno i za nivo 1, nivo 1+ i nivo 2+.

Težina

Svi kriteriji u skali ocjenjivanja su jednake važnosti.

SEKCIJA „ČITANJE“**SADRŽAJ****• Operacije**

Baziraju se na zahtjevima zadataka i tačnosti koji se mogu pronaći u deskriptorima za nivoe 2 i 3.

Primjeri:

Nivo 2 – Locira i razumije glavnu ideju i/ili detalje. Odgovara na konkretna pitanja o tekstu.

Nivo 3 – Pokazuje razumijevanje hipoteziranja, podržavanje mišljenja, argumetaciju i pojašnjavanje različitih formi obrazlaganja. Tumači materiju ispravno, povezuje ideje i razumije implicitne informacije. Pravi razliku između različitih stilskih nivoa. Prepoznaje humor, ironiju, emocije i jezičke detalje.

• Vrste tekstova

Tekstovi za testiranje čitanja dolaze iz autentičnih izvora napisanih od strane osoba kojima je engleski jezik maternji a namijenjeni su za širu populaciju i obrazovane osobe kojima je engleski jezik maternji, a nisu namijenjeni za učenje jezika.

Primjeri bi bili: periodični časopisi, standardna poslovna pisma i izvještaji, društvena obavještenja, tehnički materijali. Detaljnija objašnjenja se nalaze u STANAG 6001 deskriptorima.

• Ciljna populacija

Ciljna populacija (osobe kojima su tekstovi namjenjeni) bi bila šira populacija čitalaca i obrazovanih osoba kojima je engleski jezik maternji.

• Teme

Teme su one koje se pominju u deskriptorima za nivo 2 i 3. Ukratko, teme za nivo 2 su predstavljene na konkretan i činjeničan način. Teme za nivo 3 će normalno uključiti i konkretan i abstraktan materijal.

Opšte: rodni grad, porodica, saobraćaj i transport, slobodno vrijeme i zabava, sport, okolina, politika, ekonomija, kultura, nauka i tehnologija.

Vojne: vojna obuka i vojna karijera, poslovi i dužnosti, učestvovanje u NATO i PfP operacijama, misijama i vježbama, uloga UN-a u miru.

Uznemirujuće i kontroverzne teme će biti izbjegnute i tekstovi neće biti usko specijalizovani tako da kandidati koji nisu dovoljno upoznati sa određenim temama imaju iste uslove na testu.

FORMAT I VRIJEME**Razumijevanje**

čitanja: 20 tekstova nivoa 2, ne dužih od 350 riječi, sa procjenom razumijevanja pomoću pitanja sa spajanjem, transferom informacija, ređanjem, popunjavanjem praznina, kratkim odgovorima i multi-opcionim (četiri opcije) odgovorima. Jedan tekst sadrži jedno pitanje.

Između 15 i 20 tekstova nivoa 3, ne dužih od 650 riječi, sa procjenom razumijevanja pomoću pitanja sa spajanjem, transferom informacija, ređanjem, popunjavanjem praznina, kratkim odgovorima i multi-opcionim (četiri opcije) odgovorima. Jedan tekst sadrži između jednog i tri pitanja.

Test traje od 90 do 120 minuta.

Bodovanje: Jedan bod po tačnom odgovoru. Jedan tačan odgovor po pitanju.

Kriterij za postizanje standarda:

Kandidati će biti ocijenjeni po sljedećem:

Nivo 2 Ukupan rezultat od najmanje 70% tačnih odgovora sa nivoa 2.

Nivo 2+ Ukupan rezultat od najmanje 70% tačnih odgovora sa nivoa 2 i 50% tačnih odgovora sa nivoa 3.

Nivo 3 Ukupan rezultat od najmanje 70% tačnih odgovora sa nivoa 2 i 70% tačnih odgovora sa nivoa 3.

Leksička pomoć: Rječnike i druge forme leksičke pomoći nije dozvoljeno koristiti.

SEKCIJA „PISANJE“**SADRŽAJ****• Operacije**

Zasnivaju se na zahtjevima tačnosti i preciznosti koji se mogu naći u deskriptorima za nivoe 2 i 3.

Primjeri:

Nivo 2 – Može da navodi činjenice; daje instrukcije; opiše ljude, mjesta i stvari; piše o trenutnim, prošlim i budućim aktivnostima u potpunosti, ali u jednostavnim paragrafima.

Nivo 3 – Može da piše argumente, analize, hipoteze i šira objašnjenja, prepričavanja i opise u dužini eseja.

• Ciljna populacija

Ciljna populacija (osobe kojima se obraćamo u pisanoj formi) su obrazovani čitaoci kojima je engleski jezik maternji (strani prijatelji, kolege).

• Teme

Teme su one koje su navedene u deskriptorima za nivoe 2 i 3. Ukratko, teme za nivo 2 su predstavljene na činjeničan, konkretan način. Teme za nivo 3 normalno uključuju i konkretnu i apstraktnu materiju.

Opšte: rodni grad, porodica, saobraćaj i transport, slobodno vrijeme i zabava, sport, okolina, politika, ekonomija, kultura, nauka i tehnologija.

Vojne: vojna obuka i vojna karijera, poslovi i dužnosti, učestvovanje u NATO i PfP operacijama, misijama i vježbama, uloga UN-a u miru.

Uznemirujuće i kontroverzne teme će biti izbjegnute i tekstovi neće biti usko specijalizovani tako da kandidati koji nisu dovoljno upoznati sa određenim temama imaju iste uslove na testu.

- Dijalekat i stil:** Formalni/Neformalni
Globalni/Međunarodni engleski jezik

FORMAT I VRIJEME**Dužina testa i broj zadataka:**

Nivo 2 zadatak, oko 150 riječi,
Nivo 3 zadatak, između 250 i 300 riječi,
Test traje 90 minuta.

Ocjenjivanje: Pisani radovi se ocjenjuju od strane najmanje dva kvalifikovana ocjenjivača na osnovu STANAG 6001 deskriptora.

Skala za ocjenjivanje se odnosi na sljedeće aspekte pisanja, od kojih su svi jednake težine:

- Ispunjenje zadatka / uspješnost i sadržaj (kandidat mora da odgovori na sva potpitanja iz datog zadatka)
- Strukturalna kontrola / gramatika (sintaksa, morfologija) / ortografija / mehanika (speling, mala – velika slova, znaci interpunkcije)
- Leksička kontrola (opseg, prikladnost, tačnost)
- Organizacija i stil (sposobnost izlaganja, prikladnost / socio-lingvistička sposobnost) .

Kandidat mora da ispuni sve kriterije za odgovarajući nivo da bi zadovoljio. Svaki zadatak ima odgovarajući nivo. Kandidati se testiraju na nivou 2 i 3, ali pored ovih, mogu takođe da budu ocjenjeni kao sljedeći nivoi: nivo 1, nivo 1+ i nivo 2+.

U slučaju neusaglašavanja rezultata između dva ocjenjivača, treći ocjenjivač odlučuje. Ukoliko sadržaj nije relevantan u odnosu na zadatu temu ocjena se umanjuje. Za odgovore koji su ispod zadate dužine teksta, ocjenjivač prilagođava ocjenu proporcionalno dužini teksta. Loš rukopis se ne kažnjava sam po sebi, osim u slučaju kada utiče na komunikaciju (nečitak rukopis).

Leksička pomoć: Rječnike i druge forme leksičke pomoći nije dozvoljeno koristiti.

Broj: 16-08-02-3-1693-1/08
Sarajevo, 31.12.2008.godine

Načelnik Odjeljenja
major
mr. Edin Bajramović

v.d.Načelnik Uprave J1
pukovnik
Davorin Vučić

S A G L A S A N:
v.d. NAČELNIK
general major
Miladin Miložčić

ANNEX A

OPIS JEZIČKIH NIVOVA (STANAG 6001 Edition 3)

VJEŠTINA „SLUŠANJE“

0	Kandidat nema praktične sposobnosti razumijevanja komunikacije. Razumijevanje je otežano i ograničeno na izdvojene riječi i/ili kratke zapamćene fraze iz svakodnevnog života. Nema sposobnosti razumijevanja komunikacije.
0+	Razumije izolovane riječi i neke fraze koje se često upotrebljavaju, kao i kratke rečenice iz oblasti najosnovnijih potreba. Obično upotrebljava pauze, čak i između poznatih fraza i često zahtijeva ponavljanje. Sa teškoćom razumije čak i osobe koje su naviknute da prilagode svoj govor kada govore sa osobama kojima engleski jezik nije maternji. Najbolje razumije onaj govor u kome kontekst snažno podržava značenje.
1	Kandidat razumije uobičajene opštepoznate fraze i kratke jednostavne rečenice vezane za svakodnevne lične potrebe kao što su učtivost, putni aranžmani te zahtjevi na radnom mjestu a kada je komunikacija jasna i podržana kontekstom. Razumije konkretne izjave, jednostavna pitanja i odgovore te vrlo jednostavne razgovore. Teme uključuju osnovne potrebe kao što su: obroci, smještaj, transport, vrijeme, jednostavne instrukcije i usmjeravanja. Čak i osoba kojoj je engleski jezik maternji, a koja je naviknuta na razgovor sa osobama kojima engleski jezik nije maternji, mora govoriti sporo i ponavljati ili često parafrazirati. Nerazumijevanje glavnih ideja i podržavajućih činjenica je često. Može samo da razumije govorni jezik sa medija ili između osoba kojima je engleski jezik maternji ako je sadržaj potpuno nedvosmislen i predvidljiv.
1+	Razumije osnovne, proste, vrlo predvidljive i direktne razgovore na standardnom dijalektu o svakodnevnim društvenim temama i temama vezanim za rutinu i posao. Pored kratkih konverzacija zasnovanih na prostim pitanjima i odgovorima, posjeduje određenu ograničenu i nepostojanu sposobnost razumijevanja opisa ljudi, mjesta i stvari; naracije događaja, konkretnih informacija; kao i konkretnih instrukcija i uputstava o pravcu kretanja. Obično nema postojano razumijevanje tekstova dužine paragrafa. Teme koje najbolje razumije uključuju osnovne potrebe, kao što su hrana, smještaj, transport, kupovina, kao i porodica, lične informacije i interese i planiranje putovanja. S druge strane, pokazuje određenu sposobnost razumijevanja više međusobno povezanih rečenica koje se odnose na komunikaciju na radnom mjestu, trenutne događaje, odgovore na zahtjeve za informacijama i pojašnjenjima. Prilično dobro razumije glavnu ideju govornih tekstova ove vrste, ali ponekad ne razumije neke činjenice. Slično tome, razumije jednostavne strukture u kratkim govornim tekstovima ali ponekad ne razumije komplikovanije. Pokazuje veoma ograničenu sposobnost razumijevanja ključnih stvari govornog jezika iz medija. Osobe kojima je engleski jezik maternji, naviknute na komunikaciju sa osobama kojima engleski jezik nije maternji, ponekad moraju više puta da ponove ili parafraziraju ono što govore da bi ih sagovornik razumio.

2	<p>Kandidat razumije tekstove vezane za jednostavne društvene potrebe i rutinske poslove. Pouzdano razumije direktan govor u standardnom dijalektu koji je izgovoren normalnom brzinom uz određeno ponavljanje i parafraziranje, od strane osobe kojoj je engleski jezik maternji a nije naviknuta na razgovor sa osobama kojima engleski nije maternji jezik. Razumije širok obim konkretnih tema, kao npr. novosti iz ličnog i porodičnog života, javne događaje od ličnog i opšteg interesa te rutinske poslovne teme predstavljene kroz opis osoba, mjesta i stvari te naraciju sadašnjih, prošlih i budućih događaja. Pokazuje sposobnost da prati osnovne stvari u diskusijama ili razgovorima na temu iz njegovog/njenog profesionalnog domena. Ponekad ne prepoznaje različite stilske nivoe ali prepoznaje jezičke vezivne i organizacijske elemente za složeniji govor. Može da prati izlaganje na nivou paragrafa čak i kada je prisutna značajna količina činjeničnih detalja. Samo povremeno razumije riječi i fraze u izjavama izrečenim u nepovoljnim uslovima (npr. šum, ometanje ili brz govor). Obično može da razumije opšte značenje govornog jezika iz medija ili između osoba kojima je engleski jezik maternji u situacijama koje zahtjevaju razumijevanje specijalizovanog ili sofisticiranog jezika. Razumije konkretan sadržaj. Razumije činjenice, ali ne i nijanse jezika koji ih okružuje.</p>
2+	<p>Sposoban da razumije većinu neformalnih i formalnih razgovora o praktičnim, društvenim i svakodnevnim temama iz profesije. Mogu pouzdano da razumiju direktan govor na standardnom dijalektu, normalne brzine uz minimalno ponavljanje i preformulaciju riječi, izgovoren od strane osoba kojima je engleski jezik maternji a koji nisu naviknuti na razgovor sa osobama kojima engleski jezik nije maternji. Pored razumijevanja svih diskusija o konkretnim temama koje se mogu naći u deskriptorima i naraciji o trenutnim, prošlim i budućim događajima, može takođe da razumije pozamašnu količinu jezika koji se koristi na interaktivnim sastancima, brifinzima i drugim formama dužeg izlaganja, uključujući neke diskusije o nepoznatim temama i situacijama; međutim, ponekad može pogrešno razumijeti. Pokazuje sposobnost da prati ključne stvari u diskusiji ili razgovoru u okviru tema iz njegovog/njenog profesionalnog djelokruga. Takođe, pokazuje određenu sposobnost razumijevanja ključnih stvari iz razgovora između obrazovanih osoba kojima je engleski jezik maternji, predavanja o opštim temama, relativno jasnih telefonskih razgovora i medijskih emitovanja. Međutim, povremeno pogrešno interpretira izlaganje koje se zasniva na hipoteziranju, podržavanom mišljenju, argumentaciji i iznošenju primjedbi. Može da prati diskusije o apstraktnim konceptima bez punog razumijevanja apstraktnih lingvističkih formulacija. Ne može uvijek da prepozna razliku između različitih stilskih nivoa izlaganja. Međutim, ponekad pokazuje određenu sposobnost prepoznavanja humora i različitih emocija. Ne razumije uvijek implicitne informacije u govornom tekstu. Povremeno ne razumije određene riječi i fraze u</p>

	govoru sačinjenom u neodgovarajućim uslovima (na primjer, iz zvučnika koji se nalaze na otvorenom ili u visoko emotivnim situacijama). Vjerovatno će imati određene poteškoće u razumijevanju osoba kojima je engleski jezik maternji ako one govore vrlo brzo ili koriste sleng i neuobičajene idiome.
3	Kandidat razumije većinu formalnog i neformalnog govora o praktičnim, društvenim i opšte-stručnim temama kao i apstraktne pojmove. Demonstrira, kroz razgovor, sposobnost da efektivno razumije direktan razgovor normalne brzine i jasnoće na standardnom dijalektu. Demonstrira jasno razmjjevanje jezika koji se koristi na interaktivnim sastancima, brifinzima i ostalim formama dužeg izlaganja, uključujući nepoznate teme i situacije. Tačno prati bitne dijelove razgovora između osoba kojima je engleski jezik maternji, predavanja o opštim i stručnim temama, jasne telefonske razgovore i emisije na radiju i TV-u. Može da razumije jezik koji uključuje funkcije kao što su hipoteziranje, podržavanje mišljenja, iznošenje i podržavanje stava, argumentaciju, primjedbe i različite vrste izlaganja. Demonstrira razumijanje apstraktnih koncepata u diskusijama na kompleksne teme (koje mogu da uključe ekonomiju, kulturu, nauku ili tehnologiju) kao njegovo/njeno polje profesije. Razumije i eksplicitne i implicitne informacije u govornom tekstu. Uglavnom pravi razliku između različitih stilskih nivoa i često prepoznaje humor, emocije i finoću govora. Rijetko zahtijeva ponavljanje parafraziranje ili objašnjenje. Međutim ponekad ne razumije osobu kojoj je engleski jezik maternji ako ona priča veoma brzo ili koristi sleng, regionalizam ili dijalekt.

VJEŠTINA „GOVOR“

0	Nije u mogućnosti da funkcioniše u govoru. Govor je ograničen na povremene izolovane riječi kao što su pozdravi ili osnovna učtivost. Nema sposobnost komuniciranja.
0+	Sposoban da zadovolji hitne potrebe koristeći memorisan, uvježban govor. Može da postavlja pitanja ili daje izjave sa popriličnom tačnošću isključivo iz okvira memorisanog materijala. Pokušaji kreiranja govora na nivou rečenice su obično neuspješni. Rječnik je nasumičan i generalno ograničen na područja osnovnih potreba, kao što su: pozdravljanja, sažeti lični podaci, brojevi, vremenski izrazi, uobičajeni predmeti. Međutim, govor je većinom kratak, povezujući elementi izostavljeni, konfuzni ili pogrešno upotrebljeni. Čak i sa ponavljanjem, komunikacija je veoma ograničena, čak i sa osobama kojima je engleski jezik maternji a koje su navikle na govor sa osobama kojima engleski jezik nije maternji. Izgovor, stres i intonacija su obično pogrešni čak i u memorisanom govoru.
1	Kandidat sudjeluje u jednostavnoj komunikaciji u svakodnevnim situacijama. Koristi se jezikom tako što kombinuje poznate, naučene elemente jezika. Započinje, održava i završava kratke razgovore postavljajući i odgovarajući na kratka jednostavna pitanja. Uglavnom zadovoljava jednostavne predvidljive lične potrebe, minimum učtivosti, upoznavanje i predstavljenje; razmjenu pozdrava; traži i daje predvidljive osnovne biografske podatke; komunicira o jednostavnim rutinskim zadacima na radnom mjestu; potražuje robe, uslugu i pomoć; zahtijeva informaciju i objašnjenje; izražava slaganje i neslaganje i potvrđivanje. Teme uključuju osnovne potrebe kao što su poručivanje obroka, potraživanje smještaja i transporta, kupovina. Osobe kojima je engleski jezik maternji, naviknute na osobe kojima engleski jezik nije maternji, moraju se često naprezati, tražiti ponavljanje i koristiti generalno znanje u cilju razumijevanja istog. Rijetko govori prirodno tečno i ne može da iznosi kontinuirano izlaganje, izuzev sa naučenim materijalom. Ipak može da govori na nivou rečenice te da proizvede niz od dvije ili više jednostavnih kratkih rečenica koje su povezane sa jednostavnim veznicima. Česte greške u izgovoru, rječniku i gramatici često iskrivljuju značenje. Izražavanje vremena je nejasno. Češće koristi samo jedno glagolsko vrijeme ili izbjegava određene strukture. Govor je pun oklijevanja, krivog reda riječi, čestih stanki, napora i traženja riječi (izuzev rutinskih izraza), neefikasnih preformulacija i samokorekcije.
1+	Sposoban da započne i održi predvidljive svakodnevne direktne razgovore. Može lako da učestvuje u kratkim konverzacijama postavljajući i odgovarajući na jednostavna pitanja, ali pokazuje slabo razumijevanje kulturnih i jezičkih običaja vezanih za engleski jezik. Pokazuje veoma ograničenu i nepostojanu sposobnost da vodi duže razgovore na konkretne teme. Izlaganje se sastoji od niza vezanih rečenica ali ne punih paragrafa. Može zadovoljiti nekolicinu društvenih zahtijeva i može da dâ

	<p>više od osnovnih informacija prilikom upoznavanja i davanja ličnih podataka. Sposoban je da lako zatraži pomoć, zahtijeva informacije i pojašnjenja, i izrazi zadovoljstvo, nezadovoljstvo i potvrdu. Pokazuje ograničenu i nepostojanu sposobnost da opisuje ljude, mjesta i stvari; da pripovijeda događaje, iznosi činjenice, daje instrukcije ili uputstva o smjeru kretanja; da razgovara na radnom mjestu; i da razgovara o trenutnim događajima. Međutim, zbog nedostatka jezičkih resursa, može da oklijeva, pa čak i da promijeni temu. Pored osnovnih potreba, teme mogu uključiti porodicu, lične podatke i interese, planiranje putovanja i jednostavne materije vezane za posao. Jednostavne strukture i osnovne gramatičke relacije su donekle kontrolisane. Vremenske odrednice ponekad koristi pogrešno. Rječnik je ponekad netačan, osim u slučaju veoma čestih jezičkih struktura. Česte greške u izgovoru, rječniku ili gramatici mogu da utiču na komunikaciju. Ponekad govori s naporom. Osobe kojima je engleski jezik maternji, a koje su navikle na govor sa osobama kojima engleski jezik nije maternji, moraju povremeno tražiti ponavljanje ili parafraziranje i da upotrebljavaju generalno znanje da bi razumjele ovog sagovornika.</p>
2	<p>Kandidat sudjeluje u jednostavnoj komunikaciji u svakodnevnim situacijama i rutinskim razgovorima vezanim za posao. Opisuje ljude, mjesta i stvari, pripovijeda o sadašnjim, prošlim i budućim aktivnostima u cjelovitim ali jednostavnim odlomcima; navodi činjenice, uspoređuje i daje jasne kao i komplicirane detaljne upute; postavlja i odgovara na jednostavna pitanja. Sa sigurnošću vodi većinu neformalnih razgovora na konkretne teme kao što su: procedure radnog mjesta, porodica, lični podaci i interesi, putovanje, trenutni događaji. Može da dâ obrazloženja u svakodnevnim situacijama komunikacije, kao što su lična komunikacija, te komunikacija vezana za smještaj; npr. može da daje komplikovane, detaljne i šire upute, te vršiti neuobičajene promjene u putnim ili drugim aranžmanima. Može da komunicira sa osobama kojima je engleski jezik maternji, a koje su naviknute na osobe kojima engleski jezik nije maternji, iako se osobe kojima je engleski jezik maternji moraju prilagoditi nekim njegovim ograničenjima. Uspješno koristi osnovne jezičke vezivne elemente. Uglavnom kontrolira jednostavne strukture i osnovne gramatičke odnose dok složene strukture upotrebljava pogrešno ili ih izbjegava. Korištenje rječnika je prikladno za učestalije izraze u svakodnevnim društvenim i rutinskim situacijama vezanim za posao, ali neuobičajeno i ponekad neprecizno. Uglavnom govori na način koji je prikladan za situaciju. Greške u izgovoru, rječniku i gramatici mogu ponekad iskriviti značenje. Međutim, osoba uopšteno govori na način koji je prikladan situaciji, iako kontrola govora nije uvijek potpuna.</p>
2+	<p>Sposoban da komunicira u većini neformalnih i formalnih razgovora o praktičnim, društvenim i svakodnevnim temama iz profesije. Može da diskutuje o određenim interesima i posebnim poljima interesovanja na način koji je često, ali ne postojano, efektivan i prihvatljiv za osobe kojima je engleski jezik maternji. Može da koristi jezik efektivno u prepričavanju, opisu, iznošenju činjenica, poredenju, davanju detaljnih instrukcija i uputstava o smjeru kretanja. Može da koristi jezik sa manjom</p>

	<p>poteškoćom i efektivnošću kada podržava mišljenje, pojašnjava stvari i odgovara na primjedbe. Pokazuje određena jezička ograničenja kada učestvuje na sastancima, daje brifinge i razgovara o nepoznatim temama i situacijama. Može uopšteno da traži informacije i mišljenje od strane osobe kojoj je engleski jezik maternji. Može često da diskutuje o apstraktnim konceptima, ali rijetko može da uspješno koristi apstraktne jezičke formulacije. Može da razgovara relativno dobro sa osobom kojoj je engleski jezik maternji, a koja nije naviknuta na razgovor sa osobom kojoj engleski jezik nije maternji, iako osobe kojima je engleski jezik maternji ponekad uočavaju neobične fraze. Može da kreira duži govor koji prevazilazi nivo paragrafa. Međutim, neprecizan rječnik i pogrešna upotreba složenijih struktura i veznih elemenata će ponekad da otežava pokušaje obrazlaganja i argumentacije svoga mišljenja. Greške u izgovoru mogu ponekad da utiču na komunikaciju. U svakom slučaju, govor obično odgovara situaciji.</p>
3	<p>Kandidat učinkovito komunicira u većini formalnih i neformalnih razgovora o praktičnim, društvenim i profesionalnim potrebama. Raspravlja o interesima i usko specijalizovanim temama s lakoćom. Koristi jezik za izražavanje uobičajenih funkcija kao što su pojašnjenja, opravdanja, odgovaranja na izazove, potkrepljivanje mišljenja, izražavanje i odbrana stavova. Pokazuje jezičku kompetenciju kod davanja brifinga, govora i ostalih dužih monologa, pretpostavljanja i razgovora o nepoznatim temama i situacijama. Pouzdano traži informaciju i podržavano mišljenje od strane osoba kojima je engleski jezik maternji. Izražava apstraktne pojmove u raspravama o složenim opštim i stručnim temama kao što su: ekonomija, kultura, nauka, tehnologija, filozofija kao i njegovo/njeno polje profesije. Iznosi duže izlaganje i prenosi značenje tačno i efektivno. Kontrola strukturalnih elemenata je fleksibilna i opsežna. Spremno razgovara na način koji je odgovarajući za situaciju. Bez traženja riječi ili izraza može da koristi jezik jasno i relativno prirodno da bi slobodno obrazlagao koncepte i lako učinio ideje razumljivim za osobe kojima je engleski jezik maternji. Ponekad ne razumije neke kulturološke reference, poslovice, aluzije kao i implikacije nijansi i idioma, ali ispravlja govor. Izgovor je očigledno strani. Greške se mogu pojaviti u izgovoru, rječniku ili manje učestalim složenim strukturama, ali ne iskrivljuju značenje i rijetko zbunjuju osobe kojima je engleski jezik maternji.</p>

VJEŠTINA „ČITANJE“

0	Kandidat nema praktične sposobnosti da razumje pisani tekst. Konstantno griješi ili ne razumije uopšte pisani jezik.
0+	Može prepoznati sva slova u alfabetu te često upotrebljavane elemente slogovnog ili sistema karaktera. Sposoban da djelimično ili u potpunosti čita sljedeće: brojeve, izolovane riječi i fraze, lična i imena mjesta, znakove na ulici, kancelarijske ili nazive prodavnica; ipak može pogrešno da protumači čak i ove tekstove. Može biti u stanju da čita fraze koje su memorisane ili snažno podržane kontekstom, ali ne može čitati na nivou rečenice.
1	Kandidat čita samo vrlo jednostavan povezani materijal, kao što su nedvosmisleni tekstovi koji su direktno vezani za svakodnevne situacije i situacije na poslu. Tekstovi mogu da uključe kratke zabilješke; obavještenja; jednostavne opise ljudi, mjesta ili stvari; kratka objašnjenja o geografiji, sistemu vlasti i sistemu valuta koji je pojednostavljen za osobe kojima engleski jezik nije maternji; kratki setovi instrukcija i uputstava (aplikacije, mape, meniji, adresari, brošure i jednostavni rasporedi). Razumije osnovno značenje jednostavnih tekstova koji sadrže česte jezičke strukture i riječnik, uključujući međunarodne termine i srodne riječi (kada je prikladno). Može da pronade neke specifične detalje pažljivim i selektivnim čitanjem. Ponekad pogađa značenja riječi iz jednostavnog konteksta. Uočava glavne teme u nekim tekstovima višeg nivoa. Međutim, može krivo razumjeti neke jednostavne tekstove.
1+	Dovoljno razumije da shvati jednostavne, veoma predvidljive autentične štampane tekstove namjenjene da prenesu svakodnevne informacije o društvu ili informacije vezane za posao. Najbolje razumije materijale kao što su obavjesti o javnim događajima i kratke biografske činjenice. Takođe pokazuje ograničenu i neodrživu sposobnost da razumije duže konkretne tekstove kao što su opisi osoba, mjesta i stvari: naracija događaja; konkretne informacije; kao i instrukcije i davanje uputstava o pravcu kretanja. Obično nije u stanju da održi razumijanje na tekstovima nivoa paragrafa. Teme koje najbolje razumije uključuju: osnovne potrebe kao što su hrana, smještaj, transport, kupovina, kao i porodica, lične informacije i interesi kao i planovi za putovanja. Ipak pokazuje manju sposobnost da razumije kraću korespondenciju na radnom mjestu, jednostavna konkretna činjenična stanja, odgovore na zahtjeve za informacije i pojašnjenja. Vjerovatno će razumjeti glavnu ideju ove vrste teksta ali bi mogao pogrešno razumjeti neke podržavajuće činjenice. Slično tome, razumije jednostavne strukture u kratkim pisanim tekstovima ali može pogrešno razumjeti kompleksnije strukture. Često je u stanju da uspješno pogodi značenje nepoznatih riječi iz konteksta. Može imati teškoća da razumije elemente kohezije teksta i da koristeći znanje istih potpomogne efikasno odgonetanje nepoznatih riječi.
2	Kandidat razumije jednostavan autentičan pisani materijal o poznatim temama. Razumije jasne, konkretne, činjenične tekstove, koji mogu da uključe opis osobe,

	<p>mjesta i stvari; i naraciju o trenutnim, prošlim i budućim događajima. Kontekst uključuje vijesti koje opisuju događaje koji se često ponavljaju, jednostavne lične informacije, društvena obavještenja, rutinsku korespondenciju na poslu i jednostavan tehnički materijal koji je namijenjen za opštu upotrebu. Čita direktne, konkretne tekstove i nekomplikovanu autentičnu prozu o poznatim temama koje su obično izložene u predvidljivom redoslijedu što pomaže pri čitanju. Može locirati i razumjeti glavne ideje i detalje u materijalima napisanim za opštu upotrebu i može odgovoriti na konkretna pitanja o takvom tekstu. Ne može da izvodi zaključke direktno iz teksta ili da razumije finoće jezika koje okružuju činjenični materijal. Uspješno razumije prozu koja je pretežno konstruisana čestim rečeničnim obrascima. Iako aktivni rječnik možda i nije opsežan, čitač može koristiti kontekstualne i nagovještaje iz stvarnog života da razumije tekst. Može biti spor u realizaciji ovog zadatka i isto tako može pogrešno razumijeti neke informacije. Uglavnom je sposoban da sumira, sortira i locira specifične informacije u tekstovima višeg nivoa a koje se tiču njegovog/njenog polja profesije, ali ne dosljedno ili pouzdano.</p>
2+	<p>U stanju da čita sa potpunim razumijevanjem konkretne autentične materijale poznate tematike. Takođe može razumjeti značajnu količinu kompleksnijeg opšteg i profesionalnog materijala, uključujući nepoznate oblasti. Demonstrira manju sposobnost da uči kroz čitanje. Kontekst uključuje ne samo konkretne vijesti nego i neke informativne i uredničke članke u časopisima za obrazovane osobe kojima je engleski maternji jezik; lična ili neka profesionalna korespondencija; kao i neke izvještaje ili slične materijale iz njegove oblasti djelatnosti. U stanju je da uspješno razdvoji glavnu ideju od manje važnih detalja i koristi lingvistički kontekst, životno znanje i iskustvo, te širi rječnik za čitanje da realizuje uspješno odgonetanje nepoznatog materijala. Ipak vjerovatno neće uvijek tačno i precizno protumačiti pisani materijal napravljen na osnovu hipoteziranja, podržavanog mišljenja, argumentacije te različitih formi elaboracije. Može djelimično razumjeti apstraktne koncepte u tekstu a za kompleksne teme bez punog razumijevanja apstraktne lingvističke formulacije. Demonstrira nepotpunu sposobnost da „čita između redova“ (ili razumije implicitne informacije), pravi razliku između stilova, te prepozna humor ili emocionalni ton u tekstu.</p>
3	<p>Kandidat čita s gotovo potpunim razumijevanjem raznovrsni autentični pisani materijal o opštim i profesionalnim temama, uključujući i nepoznate teme. Demonstrira sposobnost da uči kroz čitanje. Razumijevanje nije zavisno o poznavanju materije. Konteksti uključuju: vijesti, informativne i uredničke članke u časopisima namjenjenim obrazovanim osobama kojima je engleski jezik maternji, lična i profesionalna korespodencija, izvještaji, i materijali iz polja profesije. Spremno razumije jezičke funkcije kao što su hipoteziranje podržavanje mišljenja, argumentacija, pojašnjavanje i različiti oblici obrazlaganja. Demonstrira razumijevanje apstraktnog koncepta u tekstovima sa kompleksnim temama (što može</p>

uključiti ekonomiju, kulturu, nauku i tehnologiju) kao i njegovo/njeno polje profesije. Skoro uvijek je u stanju da tačno protumači materijal, da poveže ideje i da „čita između redova“, ili razumije implicitne informacije. Uglavnom pravi razliku između stilskih nivoa i često prepoznaje nijanse pisanog jezika kao što su: humor, emocije i finese pisanog jezika. Pogrešno razumijevanje u čitanju je rijetko. Razumije suštinu sofisticiranih tekstova višeg nivoa, ali ne može uvijek uočiti sve nijanse. Ne može uvijek u potpunosti razumijeti tekstove koji imaju neuobičajeno kompleksnu strukturu, manje učestale idiome, ili visoki stepen kulturološkog znanja koji se nalazi u tekstu. Brzina čitanja može biti neznatno sporija nego kod osoba kojima je engleski jezik maternji.

VJEŠTINA „PISANJE“

0	Kandidat nema funkcionalne sposobnosti pisanja.
0+	Može pisati u alfabetu ili slogovnom sistemu pisanja ili nekoliko najuobičajenijih karaktera. Može pisati brojeve, datume, svoje ime, nacionalnost, adresu itd. kao što se recimo traži na obrascima. U protivnom u stanju je jedino da piše memorisane materijale, ustaljene izraze, listu poznatih stvari ili samo nekoliko memorisanih rečenica. Pokušaji pisanja na rečeničnom nivou su obično neuspješni. Spelovanje i čak samo predstavljanje simbola (slova, slogovi, karakteri) su često neispravni.
1	Kandidat može pisati za osnovne potrebe. Primjeri uključuju liste, poruke/bilješke, razglednice, kratka lična pisma, telefonske poruke, pozivnice te popunjavanje formi i aplikacija. Pisanje je uglavnom skup nepovezanih rečenica ili dijelova rečenica o zadanoj temi, sa nedovoljnim dokazom svjesne organizacije. Može prenijeti glavnu misao o zadanoj temi pišući kratke, jednostavne rečenice/fraze često povezane uobičajenim veznicima. Međutim, greške u spelovanju, rječniku, gramatici i interpunkciji su česte. Osobe kojima je engleki jezik maternji, naviknute na pisanje osoba kojima engleski jezik nije maternji, mogu ih razumijeti.
1+	Može uspješno da piše kratke poruke i lična pisma, razglednice, telefonske poruke, pozivnice kao i popunjavanje obrazaca i aplikacija. Može pisati za jednostavnu ličnu potrebu ili redovnu dokumentaciju na radnom mjestu ali pokazuje malo razumijanje za pravila pisanja ciljane kulture. Pokazuje manju, neodrživu i nepouzdanu sposobnost da piše instrukcije; opise ljudi, mjesta ili stvari; naraciju radnje; i kratke konkretne račune. Takođe pokazuje ograničenu sposobnost da koherentno poveže grupu rečenica. Teme uključuju osnovne potrebe kao što su hrana, smještaj, transport, kupovina; te porodica, lični podaci i interesi, planovi za putovanje te jednostavni metrijali vezani za posao. Osoba kojoj je engleski jezik maternji, a koja je naviknuta na materijale pisane od strane osoba kojima engleski nije maternji, može razumjeti njegovo pisanje; ostali će možda morati da potvrde značenje napisanog sa autorom istog. Jednostavne strukture i osnovni gramatički odnosi su često netačni. Vremenska odrednica radnje može biti netačna. Rječnik može biti neprecizan izuzev često upotrebljivanih riječi. Greške u upotrebi, spelovanje i interpunkcija mogu ponekad da spriječe komunikaciju.
2	Kandidat piše jednostavnu korespondenciju, ličnu i profesionalnu, te slične dokumente kao što su memorandumi, kratki izvještaji i privatna pisma na svakodnevne teme. Može da iznosi činjenice; daje instrukcije; opisuje ljude, mjesta i stvari; može pisati naraciju o trenutnim, prošlim i budućim aktivnostima u kompletnim ali jednostavnim paragrafima. Može kombinovati i vezati rečenice u povezanu prozu; može da poredi i spaja paragrafe sa drugim paragrafima u izvještajima i korespondenciji. Ideje mogu biti grubo organizovane u skladu sa glavnim tačkama ili mogu biti jasno hronološko redanje događaja. Međutim, odnos

	<p>ideja nije uvijek jasan i prelazi mogu biti čudni. Proza može biti razumljiva osobama kojima je engleski maternji jezik a koje su naviknute da čitaju materijale napisane od strane osoba kojima engleski nije maternji jezik. Pokazuje dobru kontrolu nad jednostavnim gramatičkim strukturama, a netačno koristi ili izbjegava složenije strukture. Korištenje rječnika je prikladno za svakodnevne teme sa određenim zaobilaženjima. Greške u pravopisu, rječniku, gramatici i interpunkciji mogu ponekad iskriviti značenje. Međutim, osoba piše na način koji je generalno prikladan za priliku, iako komanda nad pisanim jezikom još uvijek nije čvrsta.</p>
2+	<p>Može pisati relativno koherentno ličnu i neformalnu korespondenciju, te dokumente na konkretnu, društvenu ili svakodnevnu temu u profesiji. Može pisati organizovano i elaborirano o idejama na području posebnog interesovanja na način koji je često, ali ne dosljedno, efektivan i prihvatljiv za čitanje osobi kojoj je engleski jezik maternji. Može prihvatljivo pisati, te proizvesti prilično detaljnu naraciju, opis, iznošenje činjenica, poređenje i kontrast kao i davanje instrukcija. Piše manje efektivno kada podržava mišljenje, pojašnjava stavove ili odgovara na primjedbe. Može biti sposoban da piše o apstraktnim konceptima, ali upotreba apstraktne lingvističke formulacije nije dosljedna. Pokazuje manju sposobnost da organizuje seriju paragrafa u dokument forme eseja. Ipak postoje određena ograničenja. Kao npr. organizacija i razvoj ideja možda neće biti konstantno jasna a tranzicije povremeno mogu biti čudne. Takođe, neprecizan rječnik kao i pogrešna upotreba kompleksnijih struktura, kohezivnih elemenata ili interpunkcije će uticati na napore da održi argumentaciju esejskog tipa. I pored toga, proza se može razumjeti od strane osobe kojoj je engleski jezik maternji a koja nije navikla na čitanje materijala napisanih od strane osobe kojoj engleski jezik nije maternji.</p>
3	<p>Kandidat piše učinkovitu formalnu i neformalnu korespondenciju i dokumente vezane za profesionalne praktične i društvene teme. Može pisati u okviru svog polja profesije sa velikom lakoćom. Može koristiti pisani jezik za argumentaciju esejskog tipa, analizu, hipoteziranje, opširno pojašnjavanje, naraciju i opis. Može da prenese apstraktne koncepte kad piše o kompleksnim temama (koje mogu uključiti ekonomiju, kulturu, nauku i tehnologiju) kao i njegovom/njenom polju profesije. Iako tehnike korištene za organizaciju dužeg teksta mogu da izgledaju strano osobama kojima je engleski jezik maternji, prenošenje značenja je ispravno. Odnosi i razvoj ideja su jasni a glavne ideje su koherentno poredane da zadovolje svrhu teksta. Tranzicije su obično uspješne. Pokazuje dovoljnu kontrolu nad složenim gramatičkim strukturama, rječnikom, pravopisom i interpunkcijom da bi tačno prenio poruku. Povremene greške ne ometaju značenje i rijetko zbunjuju osobu kojoj je engleski jezik maternji. Iako stil pisanja može da bude onaj koji odgovara osobama kojima engleski jezik nije maternji, pisanje odgovara prilici. Kada je neophodno da dokument ispuni sva očekivanja osoba kojima je engleski jezik maternji, određeno uređivanje je neophodno.</p>